

ÜLERIIGILINE TASEMETÖÖ

LOODUSÕPETUS

6. KLASS

8. MAI 2003

VARIANT A

ÕPILASE NIMI _____

POISS VÕI TÜDRUK

KOOL _____

MAAKOND

_____ LINN _____

1., 2., 3. ÕPPEVEERANDI HINNE _____

TASEMETÖÖ PUNKTISUMMA _____

TASEMETÖÖ HINNE _____

_____

Õpetajale

4 punkti

1. ÜLESANNE

Otsusta, kas väide on õige või väär. Märki kasti +, kui väide on õige ja -, kui väide on väär. Paranda väär(ad) lause(d).

1) Päikesesüsteem on maailmaruumi osa.

1)

2) Eluks sobilikud tingimused on kõikidel planeetidel.

2) 3)

3) Päikesesüsteemi keskpunkt on Päike.

Parandamise õigsus

2. ÜLESANNE

Miks on vaja olla keskkonnahoidlik ja tarbida loodusvarasid säästlikult?

Täida järgnev tabel.

4 punkti

	Nimeta üks põhjus, miks on vaja säästa.	Nimeta üks võimalus, kuidas saab säästa.	
Elektri-energia	1)	2)	1) ☐
			2) ☐
			3) ☐
			4) ☐
Puhas vesi	3)	4)	

1 punkt

3. ÜLESANNE

Järgnevas loetelus on toodud viis Eesti jõge. Milline neist jõgedest ühendab kahte allpool toodud veekogu? Kirjuta selle jõe nimi punktiirjoonele.

Pärnu jõgi, Narva jõgi, Pirita jõgi, Kasari jõgi, Emajõgi.

Peipsi järv → ..... → Soome laht

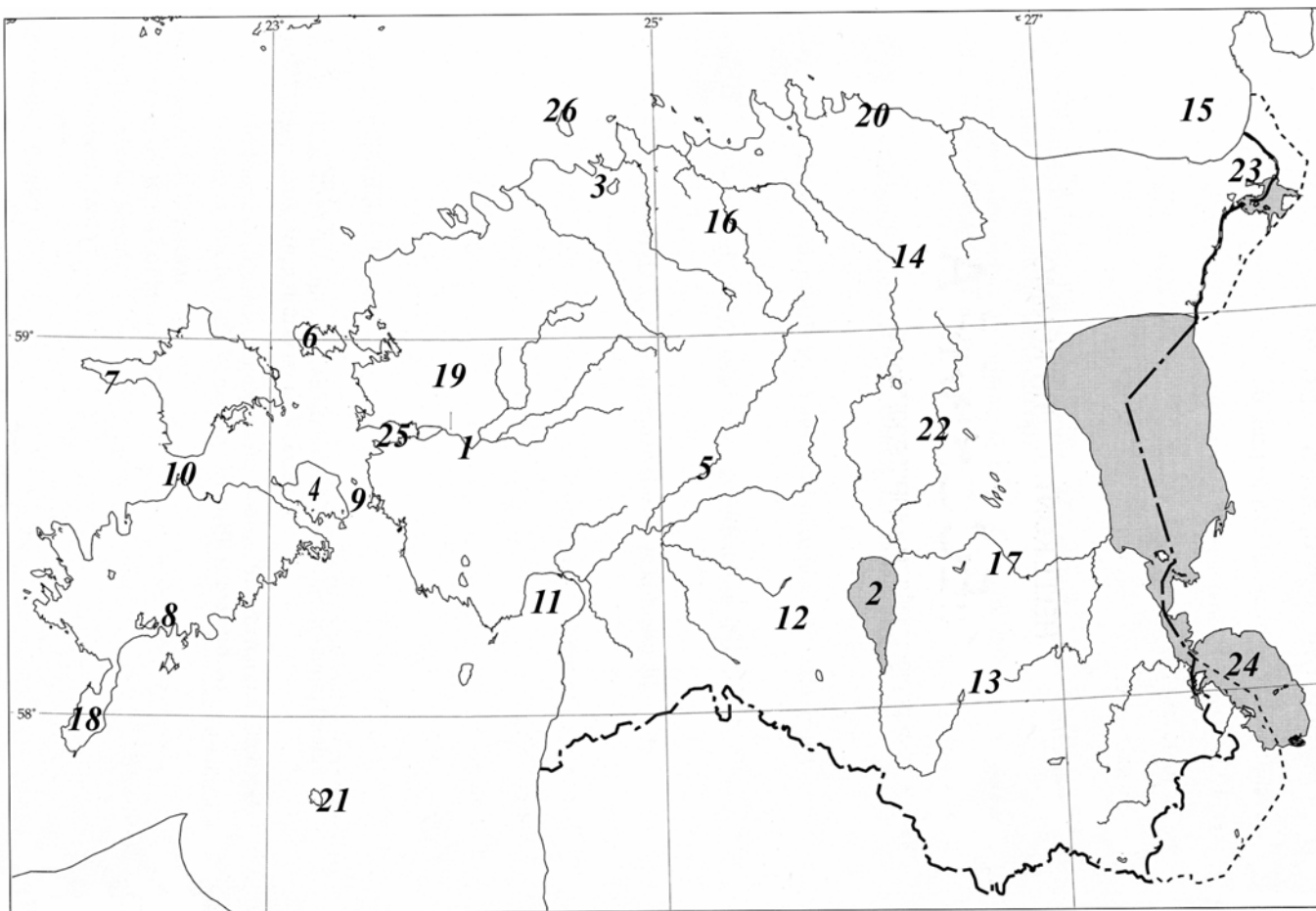
Õpetajale

6 punkti

4. ÜLESANNE

Leia kaardilt küsitud kohanimedele vastav number. Kirjuta see number kohanime järel tabelisse.

1)	Otepää kõrgustik	
2)	Narva linn	
3)	Naissaar	
4)	Matsalu laht	
5)	Soela väin	
6)	Sõrve poolsaar	

3 punkti

5. ÜLESANNE

Mis kahjustab linnas inimese tervist? Too kolm näidet.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

Õpetajale

2 punkti

6. ÜLESANNE

Järgnevas tabelis on toodud informatsioon ühe päeva temperatuuride ja sademete kohta neljas erinevas linnas. Ainult ühes linnas sadas sellel päeval lund. Otsusta millises, märgi + õigesse lahtrisse.

	Ateena	Tallinn	London	Helsingi
Madalaim temperatuur	+13 °C	-9 °C	+3 °C	-12 °C
Kõrgeim temperatuur	+20 °C	-1 °C	+8 °C	-4 °C
Sademete hulk	0 mm	15 mm	20 mm	0 mm
VASTUS				

Põhjenduse õigsus

Põhjenda oma valikut:

.....

.....

.....

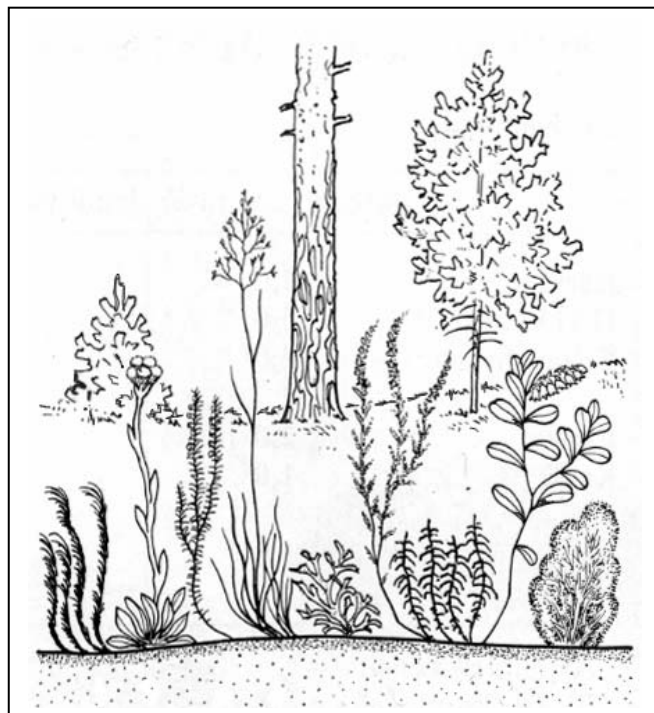
7. ÜLESANNE

Joonisel on kujutatud ühe metsatüübi alustaimestikku.

Selline mets kasvab kuivadel toitainevaestel liivmuldadel, metsas on palju valgust. Alustaimestik kasvat rohkesti kanarbikku, pohli, maapinnal samblaid ja samblikke.

Millise metsatüübiga on tegu?

.....

Millist puuliiki esineb selle metsatüübi puurindes tavaliselt kõige rohkem?

.....

2 punkti

Õpetajale

6 punkti

8. ÜLESANNE

Järgnevas loetelus on toodud vees lahustuvad ja vees mittelahustuvad ained. Märki kõigi vees lahustuvate ainete taha tabelisse + ja mittelahustuvate ainete taha -.

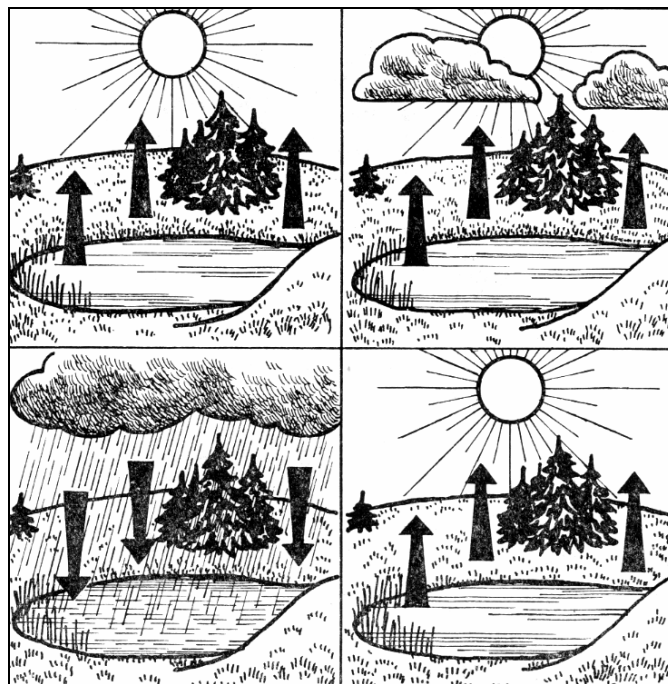
1)	hapnik	
2)	savi	
3)	õli	
4)	piiritus	
5)	suhkur	
6)	raud	

9. ÜLESANNE

1) Millist protsessi kujutatakse alljärgnevatel pildidel?

3 punkti

1)

2) Mis soojeneb looduses päikesekiirte mõjul?

2a)

2b)

10. ÜLESANNE

Loe tekst hoolega läbi ja täida teksti lõpus olevad ülesanded.

KÜLAVORMID

Olenevalt looduslikest oludest on välja kujunenud mitmesugused külavormid. Aja jooksul on külade vormid läbi põimunud, mistõttu on tänapäeval sageli raske küla mingi kindla vormi alla liigitada.

SUMBKÜLA – põline külavorm. Sumbkülas on taluõued ja hooned koondunud korrapäratult üksteise kõrvale kobarasse. Õuede kõrvalt või vahelt kulges loogeldes külatänav. Suuremas sumbkülas hargnes see mitmes suunas, moodustades ristumiskohtadel väikesi väljakuid. Põhja-Eestis ja saartel soodustas sumbkülade teket arvatavasti keskne kaev, mille ümber küla kujunes. Neil on iseloomulik ühtne, põldudest eralduv hoonestatud külaala, kuhu on koondunud enamiku või kõigi talude õued.

Korrapäratu õuede paigutusega külade hulka kuuluvad ka HAJAKÜLAD.

Hajakülal ei ole ühtset hoonestatud külaala, taluõued on üksikult või väikeste rühmadena laiali kogu põlluala ulatuses.

RIDAKÜLA ja AHELKÜLA on samuti põlised külavormid. Olenevalt looduslikest tingimustest võisid needki olla üsna korrapäratud ja kõverad, jälgides loodusvorme.

Ahelküla moodustavad õued on ühes reas, vahelduvas kauguses üksteisest. Ahelkülad asusid piki nõlvakut kulgeval põlluserval, kus vee saamiseks olid lähedase veekogu või nõlvakul avanevate allikate tõttu head looduslikud võimalused. Õued asusid mõnikord peateest eemal, sel juhul viis iga õue juurde väike harutee.

Ridaküla õued seisis kõrvuti tee ääres piki põlluserva, mäeveeru või mõne veekogu kallast.

Kui tihedalt ühtsel külaalal asetsevate õuedega ridaküla asus kahel pool teed, nimetati külasid TÄNAVKÜLADEKS.

1) Tee loetu põhjal skeem tänavküla kohta. Paiguta õigesti majad ja teed.

2) Too välja kaks erinevust tänav- ja sumbküla vahel.

2.1.....

.....

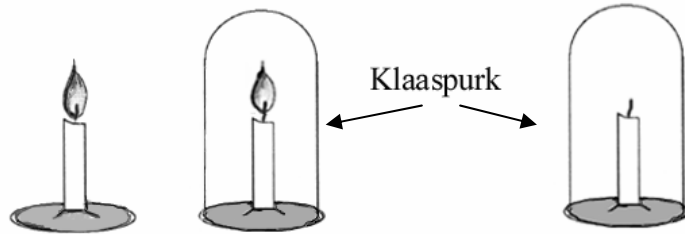
2.2.....

.....

11. ÜLESANNE

Milline tingimus peab olema täidetud, et aine saaks põleda?

.....

Kui katta põlev küünal klaaspurgiga, kustub küünal ära.

Põhjenda: .....

.....

.....

Õpetajale

2 punkti	
----------	--

--

Põhjenduse õigsus

--

12. ÜLESANNE

Otsusta, kas piltidel kujutatud teraviljad on kaer, rukis, oder või nisu? Kirjuta piltidel kujutatud teraviljade nimed pildi all olevasse kasti.

2 punkti	
----------	--

1)	
----	--

2)	
----	--

1)		2)	
----	--	----	--

Õpetajale

5 punkti

13. ÜLESANNE

Täida tühjad lülid toiduahelas allpool toodud loomade ja taimede nimetustega.

- 1) Rebane
- 2) Pohl
- 3) Teder
- 4) Hunt

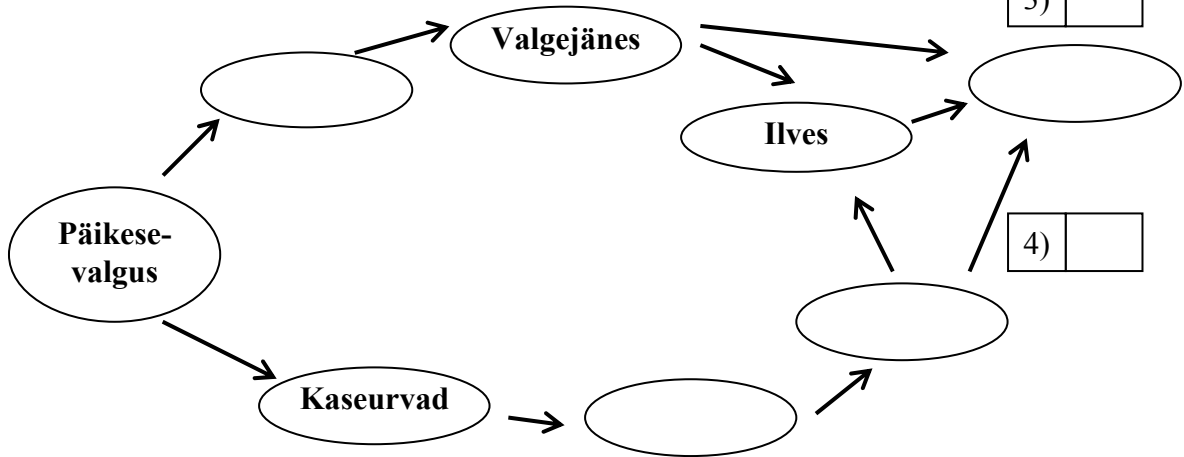
Liik

1)

2)

3)

4)

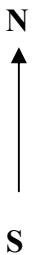
Millise elukoosluse toiduahelaga võib olla tegemist?
Kirjuta järgnevale punktiirjoonele sobiv elukooslus.

Kooslus

LISAÜLESANNE

Selle ülesande tegemisel on vaja joonlauda.

- 1) Märki ristikesega liikumistee algus,
- 2) liigu 2 cm lõunasse,
- 3) nüüd edasi 1 cm itta,
- 4) nüüd edasi 3 cm loodesse.

ÜLERIIGILINE TASEMETÖÖ

LOODUSÕPETUS

6. KLASS

8. MAI 2003

VARIANT B

ÕPILASE NIMI _____

POISS VÕI TÜDRUK

KOOL _____

MAAKOND

_____ LINN _____

1., 2., 3. ÕPPEVEERANDI HINNE _____

TASEMETÖÖ PUNKTISUMMA _____

TASEMETÖÖ HINNE _____

_____

Õpetajale

1. ÜLESANNE

4 punkti	
----------	--

Otsusta, kas väide on õige või väär. Märki kasti +, kui väide on õige ja -, kui väide on väär. Paranda väär(ad) lause(d).

1) Päike on täht.

1)	
----	--

.....

2) Päike tiirleb ümber Maa.

2)	
----	--

3)	
----	--

.....

3) Päikesesüsteemis on üheksa tuntud planeeti.

Parandamise õigsus

.....

2. ÜLESANNE

4 punkti	
----------	--

Miks on vaja olla keskkonnahoidlik ja tarbida loodusvarasid säästlikult?

Täida järgnev tabel.

	Nimeta üks põhjus, miks on vaja säästa.	Nimeta üks võimalus, kuidas saab säästa.	
Maavarad	1)	2)	1) ☐
			2) ☐
			3) ☐
			4) ☐
Puhas õhk	3)	4)	

3. ÜLESANNE

1 punkt	
---------	--

Järgnevas loetelus on toodud viis Eesti jõge. Milline neist jõgedest ühendab kahte allpool toodud veekogu? Kirjuta selle jõe nimi punktiirjoonele.

Pärnu jõgi, Narva jõgi, Pirita jõgi, Kasari jõgi, Emajõgi.

Võrtsjärv → ..... → Peipsi järv

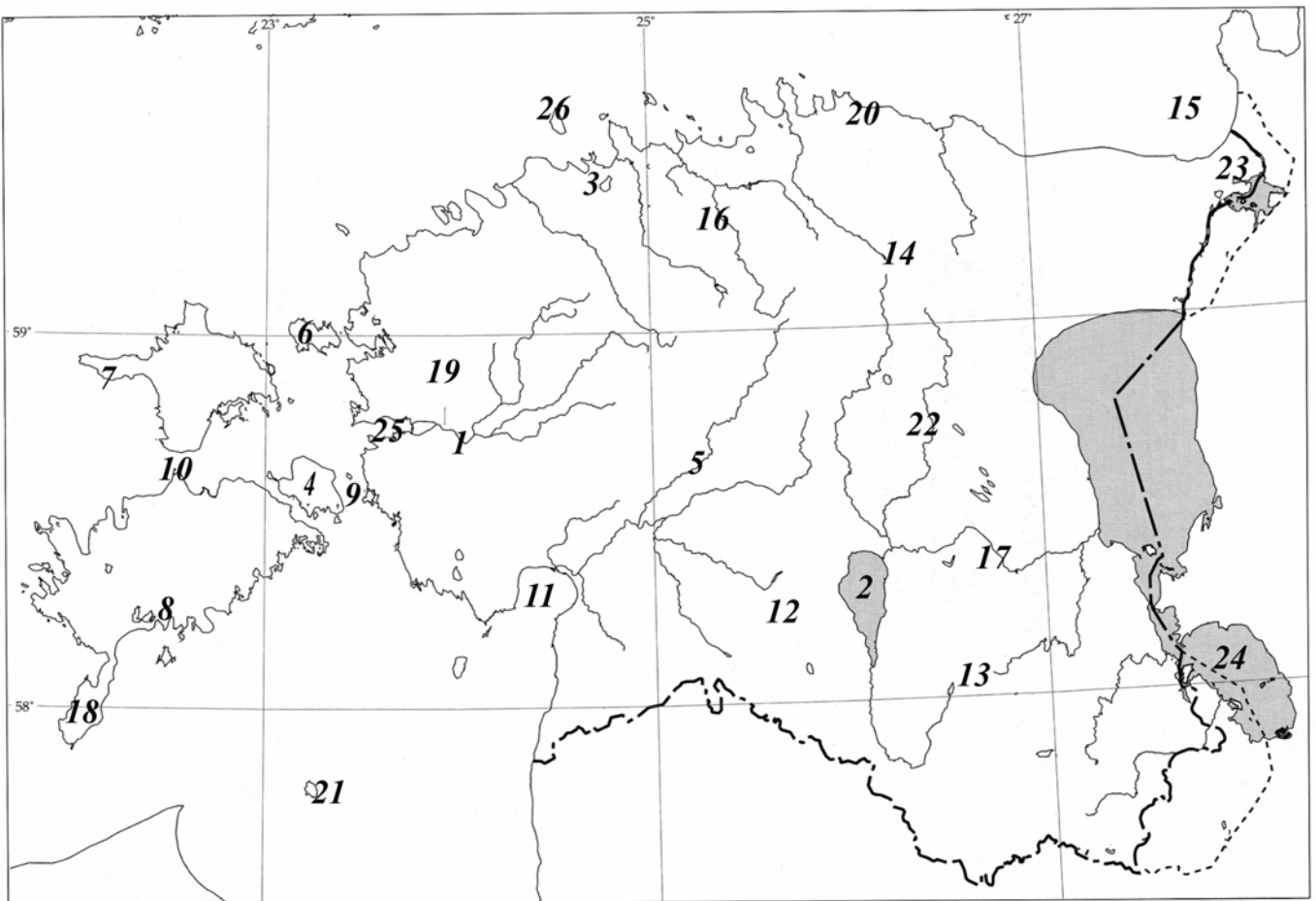
Õpetajale

6 punkti

4. ÜLESANNE

Leia kaardilt küsitud kohanimedele vastav number. Kirjuta see number kohanime järel tabelisse.

1)	Pandivere kõrgustik	
2)	Tartu linn	
3)	Ruhnu saar	
4)	Narva laht	
5)	Suur väin	
6)	Kõpu poolsaar	

5. ÜLESANNE

Millised tegurid kahjustavad linnas kasvavaid puid? Too kolm näidet.

3 punkti

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

Õpetajale

2 punkti

6. ÜLESANNE

Järgnevas tabelis on toodud informatsioon ühe päeva temperatuuride ja sademete kohta neljas erinevas linnas. Ainult ühes linnas sadas sellel päeval lund. Otsusta millises, märgi + õigesse lahtrisse.

	Dublin	Tallinn	Pariis	Moskva
Madalaim temperatuur	+10 °C	-5 °C	+5 °C	-8 °C
Kõrgeim temperatuur	+15 °C	-1 °C	+12 °C	-4 °C
Sademete hulk	15 mm	0 mm	2 mm	10 mm
VASTUS				

Põhjenda oma valikut:

Põhjenduse õigsus

.....

.....

.....

.....

7. ÜLESANNE

Joonisel on kujutatud ühe metsatüübi alustaimestikku.

Selline mets kasvab viljakal parasniiskel mullal. Alustaimestikus kasvab jänesekapsas, mets-härghein, harak-kuljus, mustikas jne. Sageli esineb tihe samblarinne.

2 punkti

Millise metsatüübiga on tegu?

.....

Millist puuliiki esineb selle metsatüübi puurindes tavaliselt kõige rohkem?

.....

Õpetajale

6 punkti

8. ÜLESANNE

Järgnevas loetelus on toodud vees lahustuvad ja vees mittelahustuvad ained. Märki kõigi vees lahustuvate ainete taha tabelisse + ja mittelahustuvate ainete taha -.

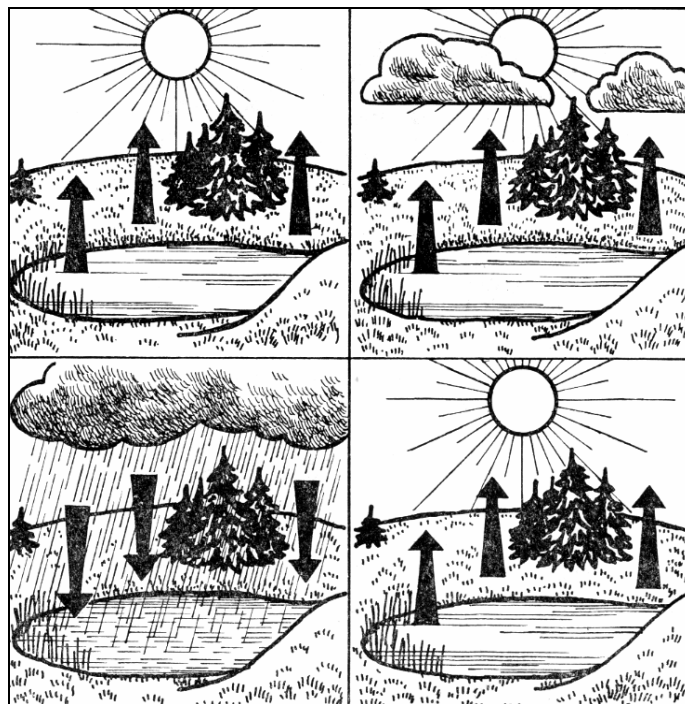
1)	süsihappegaas	
2)	kriit	
3)	liiv	
4)	äädikas	
5)	sool	
6)	plastmass	

9. ÜLESANNE

1) Millist protsessi kujutatakse alljärgnevatel pildidel?

3 punkti

1)

2) Kuidas tekivad sademed?

2a)

2b)

10. ÜLESANNE

Loe tekst hoolega läbi ja täida teksti lõpus olevad ülesanded.

KÜLAVORMID

Olenevalt looduslikest oludest on välja kujunenud mitmesugused külavormid. Aja jooksul on külade vormid läbi põimunud, mistõttu on tänapäeval sageli raske küla mingi kindla vormi alla liigitada.

SUMBKÜLA – põline külavorm. Sumbkülas on taluõued ja hooned koondunud korrapäratult üksteise kõrvale kobarasse. Õuede kõrvalt või vahelt kulges loogeldes külatänav. Suuremas sumbkülas hargnes see mitmes suunas, moodustades ristumiskohtadel väikesi väljakuid. Põhja-Eestis ja saartel soodustas sumbkülade teket arvatavasti keskne kaev, mille ümber küla kujunes. Neil on iseloomulik ühtne, põldudest eralduv hoonestatud külaala, kuhu on koondunud enamiku või kõigi talude õued.

Korrapäratu õuede paigutusega külade hulka kuuluvad ka **HAJAKÜLAD**.

Hajakülal ei ole ühtset hoonestatud külaala, taluõued on üksikult või väikeste rühmadena laiali kogu põlluala ulatuses.

RIDAKÜLA ja **AHELKÜLA** on samuti põlised külavormid. Olenevalt looduslikest tingimustest võisid needki olla üsna korrapäratud ja kõverad, jälgides loodusvorme.

Ahelküla moodustavad õued on ühes reas, vahelduvas kauguses üksteisest. Ahelkülad asusid piki nõlvakut kulgeval põlluserval, kus vee saamiseks olid lähedase veekogu või nõlvakul avanevate allikate tõttu head looduslikud võimalused. Õued asusid mõnikord peateest eemal, sel juhul viis iga õue juurde väike harutee.

Ridaküla õued seisid kõrvuti tee ääres piki põlluserva, mäeveeru või mõne veekogu kallast.

Kui tihedalt ühtsel külaalal asetsevate õuedega ridaküla asus kahel pool teed, nimetati külasid **TÄNAVKÜLADEKS**.

1) Tee loetu põhjal skeem ridaküla kohta. Paiguta õigesti majad ja teed.

2) Too välja kaks erinevust rida- ja sumbküla vahel.

2.1.....

.....

2.2.....

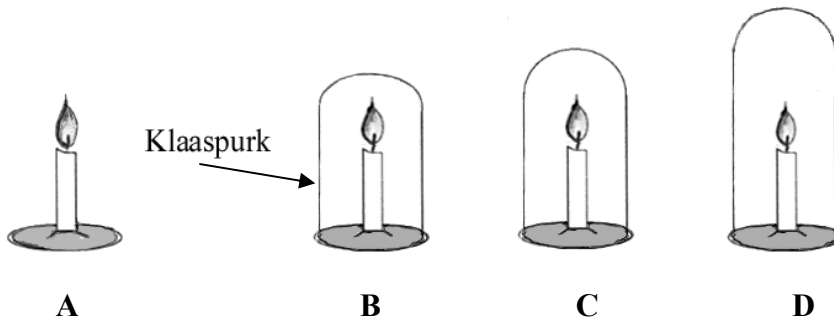
.....

11. ÜLESANNE

Milline küünal kustub kõige varem?

Õpetajale

2 punkti

Tõmba ring ümber seda küünalt tähistavale tähele (A, B, C, D,).

Põhjenda: .....

.....

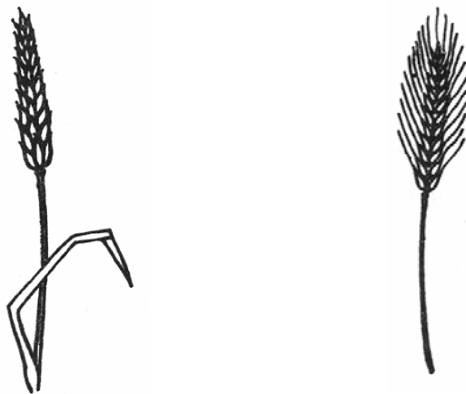
.....

Põhjenduse õigsus

12. ÜLESANNE

Otsusta, kas pildidel kujutatud teraviljad on kaer, rukis, oder või nisu? Kirjuta pildidel kujutatud teraviljade nimed pildi all olevasse kasti.

2 punkti

1)		2)	
----	--	----	--

1)	
----	--

2)	
----	--

Õpetajale

5 punkti

13. ÜLESANNE

Täida tühjad lülid toiduahelas allpool toodud loomade ja taimede nimetustega.

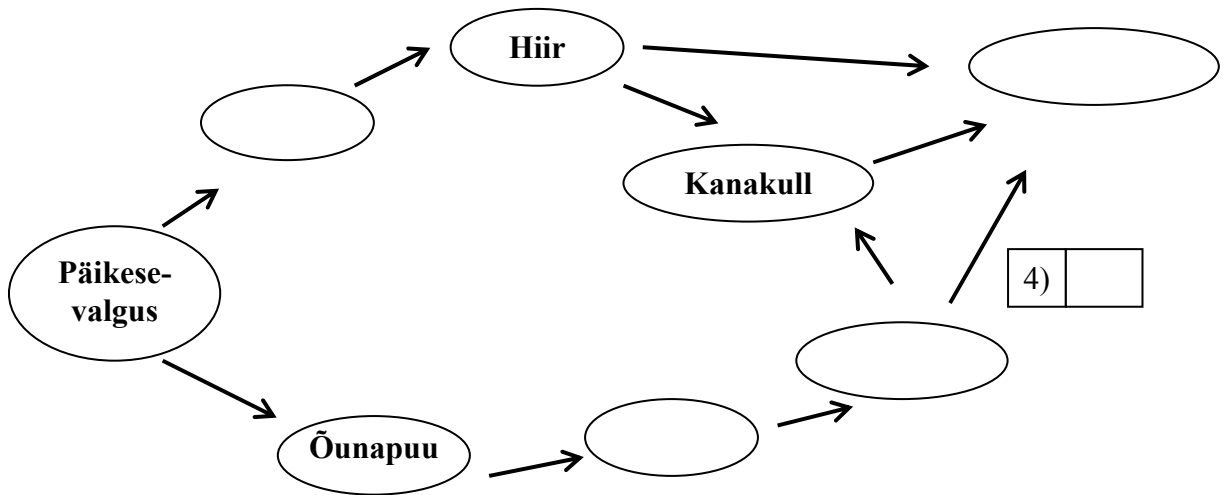
- 1) Kuldnokk
- 2) Nisu
- 3) Lehetäi
- 4) Kassikakk

Liik

1)

2)

3)

Millise elukoosluse toiduahelaga võib olla tegemist?
Kirjuta järgnevale punktiirjoonele sobiv elukooslus.

Kooslus

.....

LISAÜLESANNE

Selle ülesande tegemisel on vaja joonlauda.

- 1) Märki ristikesega liikumistee algus,
- 2) liigu 2 cm lõunasse,
- 3) nüüd edasi 1 cm itta,
- 4) nüüd edasi 3 cm loodesse.

6. klassi loodusõpetuse üleriigilise tasemetöö läbiviimise ja hindamise juhend

Tasemetöö eesmärk on hinnata II kooliastme õpilaste loodusõpetuse õpitulemuste saavutatust.

Käesoleva tasemetööga kontrollitakse järgmisi õpitulemusi:

- omab lihtsustatud tõest ettekujutust Päikesesüsteemist ja oskab selgitada Päikese tähtsust loodusele;
- teab ja oskab näidata Eesti kaardilt tähtsamaid suurpinnavorme, veekogusid, linnu;
- teab tähtsamaid Eesti loodusvarasid ja nende kasutamise võimalusi;
- oskab nimetada eluks vajalikke tingimusi;
- omab ülevaadet organismide eluavaldustest ja mitmekesisusest;
- eristab erinevaid elukeskkondi;
- teab peamisi Eesti elukooslusi; oskab nimetada erinevate koosluste tüüpilisi liike ja teab nende vahelisi seoseid;
- teab inimese kasutatavaid energialiike;
- teab, millist rolli etendavad õhk ja vesi organismide elus;
- oskab seletada veeringet ja teab vee tähtsust looduses;
- teab, kuidas õhk mõjutab ilmastiku kujunemist, oskab seda põhjendada õhu omadustega;
- teab, kuidas vesi mõjutab ilmastiku kujunemist, oskab seda põhjendada vee omadustega;
- oskab tuua näiteid inimtegevuse mõjust keskkonnale;
- oskab märgata õhu, vee ja mulla saastumist ja teab, kuidas neid kaitstakse saastamise eest;
- tunneb kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme;
- oskab analüüsida lihtsamat loodusteaduslikku teksti, teha järeldusi;
- mõistab loodus- ja keskkonnakaitse põhimõtteid;
- väärtustab säästvat eluviisi.

Õpetaja tutvub tasemetöö läbiviimis- ja hindamisjuhendiga 1 tund enne tasemetöö algust.

Tasemetöö tegemiseks on aega 45 minutit. Tasemetöö on kahes variandis.

Klassiruumi seintel ei tohi olla Eesti kaarti.

Õpetaja juhendamisel täidetakse üldandmed õpilase ja kooli kohta. Ühiselt tutvutakse tasemetööga. Töö koosneb 13 kohustuslikust ülesandest ja ühest lisaülesandest. Lisaülesande tegemiseks vajab õpilane joonlauda. Kui töö on alanud, ei tohi õpilasi enam suunata. Tunni lõpus korjatakse tööd ära kõigilt õpilastelt korraga.

Töö esilehele märgib õpetaja kolme õppeveerandi hinded, tasemetöö punktide summa ja hinde ning vabale reale täiendava teabe õpilase õpingute kohta (parandusõppel, logopeediline ravi, õpib lihtsustatud riikliku õppekava järgi, kodune keel erineb kooli õppekeelest).

Hindamine

Õpetaja parandab ja hindab õpilaste tööd. Ülesannete kõrval olevasse ruudustikku märgib õpetaja iga üksikvastuse kohta saadud punktide arvu (1 või 0). Ülesande eest saadud punktisumma kirjutab õpetaja selle kasti kõrvale, kuhu on märgitud ülesande eest saadav maksimaalne punktide arv.

Lisaülesande lahendamine täiendavaid punkte ei anna, kuid õpetaja võib selle ülesande täitmist arvestada tasemetöö hinde panemisel hinde tõstmise eesmärgil.

Hindamisel võetakse aluseks 20. septembri 2000.aasta haridusministri määruse nr 33 "Õpilaste hindamise kord" § 10. Õpetaja võib õpilasele arvestusliku hinde panemisel protsendiskaalat muuta viis protsenti üles- või allapoole ning panna seega kas madalama või kõrgema hinde.

A Variant/ B Variant

Ül. nr	Hindamine	Maks. punktide arv
1	Iga õigesti tehtud valik annab ühe punkti. Väära lause parandamine ühe punkti.	4
2	Iga õige põhjendus tabeli vastavas lahtris annab ühe punkti.	4
3	Õige vastus annab ühe punkti.	1
4	Iga õigesti märgitud number annab ühe punkti.	6
5	Iga sisuliselt õige näide annab ühe punkti	3
6	Õige otsus annab ühe punkti ja õige põhjendus annab ühe punkti.	2
7	Õige metsatüüp (A variant – nõmme-/palumets; B variant – laanemets) annab ühe punkti. Nende metsatüüpide tüüpilisim enamuspuuliik (A variant – mänd; B variant – kuusk) annab ühe punkti.	2
8	Iga õigesti märgitud + ja – annab ühe punkti.	6
9	Iga õige vastus annab ühe punkti. Piltidel kujutatud protsessi nimetamine (veeringe, vee aurumine ja pilvede teke; sademete tekkimine, õhu soojenemine jms, v.a vihma sadamine) annab ühe punkti. A variandi küsimuse <i>Mis soojeneb looduses päikesekiirte mõjul?</i> puhul tuleb õigeks lugeda <i>maapind</i> jms (teha mäрге lahtrisse 2a) ja <i>vesi/veekogud</i> jms (teha mäрге lahtrisse 2b). B variandi küsimuse <i>Kuidas tekivad sademed?</i> puhul tuleb õigeks lugeda <i>vee aurustumine</i> jms (teha mäрге lahtrisse 2a) ja <i>vee kondenseerumine</i> jms (teha mäрге lahtrisse 2b).	3
10	Õigesti tehtud joonis annab kaks punkti. Külatüüpide vaheliste erinevuste väljatoomine annab kaks punkti. Näiteks: 1) <i>Tänavkülas on majad tihedalt piki mõlemat tee äärt, sumbkülas asuvad majad kobaratena külatänavate ääres.</i> 2) <i>Hajakülas asuvad majad üksteisest kaugel, sumbkülas aga lähestikku.</i> Ainult ühe punkti saavad need, kes kirjeldavad erinevates lausetes ühte ja sama erinevust. Näiteks: 1) <i>Tänavkülas asuvad majad tihedalt piki mõlemat tee äärt.</i> 2) <i>Sumbkülas asuvad majad kobaratena tee ääres.</i>	4
11	Õige põhjendus annab ühe punkti. Õige põhjendus, miks küünal kustub (A variant) ja milline küünal kustub kõige varem (B variant),	2

Ül. nr	Hindamine	Maks. punktide arv
	annab ühe punkti.	
12	Iga õige vastus (A variant – kaer ja oder; B variant – nisu ja rukis) annab ühe punkti.	2
13	Iga õigesti märgitud organism toiduahelas annab ühe punkti. Õigesti määratletud elukooslus (A variant – mets, B variant – põld/aed) annab ühe punkti.	5
	Lisäülesanne	
	Kogu töö	44

Punktide vastavus hinnetele:

- 40–44 punkti (90% – 100%) — hinne 5
- 31–39 punkti (70% – 89%) — hinne 4
- 22–30 punkti (50% – 69%) — hinne 3
- 11–21 punkti (25% – 49%) — hinne 2
- 0–10 punkti (0% – 24%) — hinne 1